

Bijlage: Verscheidenheid tussen gemeenten

De WRR maakt onderscheid tussen verschillende gemeenten: “Als we zowel kijken naar de omvang van diversiteit als de herkomstgroepen waaruit deze is opgebouwd, zien we verschillen in de aard van de diversiteit tussen de Nederlandse gemeenten. We kunnen daarbij, naast de ‘doorsnee’ Nederlandse gemeente wat diversiteit naar herkomst betreft (bijvoorbeeld Oegstgeest, Soest, Huizen, Weert, Oosterhout of Heerhugowaard), acht verschillende soorten gemeenten onderscheiden.”

Meerderheid-minderheden steden

Dit zijn de drie grote Hollandse steden *Amsterdam, Rotterdam en Den Haag*. In deze drie ‘superdiverse’ steden heeft de meerderheid van de inwoners inmiddels een migratieachtergrond. Het aantal verschillende herkomstlanden is er bijzonder groot.

Voorsteden

In de meeste voorsteden van de drie superdiverse steden is het aantal herkomstgroepen inmiddels erg groot. Ook deze steden zijn zeer divers, al heeft de meerderheid van de bevolking daar nog geen migratieachtergrond. Voorsteden of randgemeenten dienen vaak als overloopgebieden voor grote steden. Een deel van de integratie- en samenlevingsvraagstukken uit de nabijgelegen grote stad speelt ook in deze gemeenten. Voor hun beleid en voorzieningen zijn ze echter sterk afhankelijk van samenwerking met de buurgemeenten.

Diemen, Rijswijk, Schiedam, Almere, Delft, Capelle a/d IJssel, Rijswijk, Leidschendam, Vlaardingen, Weesp, Maassluis, Nieuwegein, Purmerend, Zaandam, Ouder-Amstel, Zeist, Uithoorn, IJsselstein, Pijnacker, Muiden, Stichtse Vecht, Ridderkerk, De Bilt, Baarn, Papendrecht, Vianen.

Grootstedelijke provinciegemeenten

Ook andere voor Nederlandse begrippen grote steden kennen een behoorlijk hoge diversiteit. Het aandeel personen zonder migratieachtergrond is echter een stuk groter dan in de drie grootste steden en de meeste van hun voorsteden.

Utrecht, Haarlem, Dordrecht, Tilburg, Nijmegen, Enschede, Eindhoven, Arnhem, Leiden, Dordrecht, Enschede, Haarlem, Hilversum, Nijmegen, Tilburg, Amersfoort, Groningen, Breda, Alkmaar, Den Bosch, Leeuwarden, Apeldoorn, Zwolle.

Middelgrote gemeenten met een specifieke grote minderheidsgroep

Deze gemeenten kenmerken zich juist door de aanwezigheid van één grote niet-Europese/Angelsaksische minderheidsgroep onder hun bevolking. Dat is vaak het gevolg van de werving van gastarbeiders in een bepaald herkomstland. Doordat de postindustriële migratiegolf grotendeels aan deze gemeenten voorbijging bleef het vaak bij één groep met een substantiële omvang. Desondanks is de diversiteit in deze gemeenten toch nog behoorlijk groot.

In middelgrote gemeenten met een specifieke grote minderheidsgroep richtte het beleid zich van oudsher vooral op deze grote groepen. Deze benadering is de afgelopen jaren afgebouwd, onder meer vanwege de mogelijk averechtse effecten van doelgroepenbeleid. Er zou een stigmatiserende werking van uitgaan die nadelig is voor de betrokken groepen als ook voor de gemeente zelf. Het blijft niettemin van belang om een juiste balans te vinden tussen algemeen beleid en maatwerk voor specifieke groepen.

Gouda, Leerdam, Almelo, Schiedam, Den Helder, Delfzijl, Tiel, Culemborg, Leerdam, Hengelo, Deventer, Doesburg, Veenendaal.

Expatgemeenten

Deze gemeenten kennen een grote verscheidenheid aan herkomstlanden, uit alle delen van de wereld. Er zijn echter relatief weinig inwoners met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse achtergrond. In Expatgemeenten kan de hoge mobiliteit onder expats afbreuk doen aan sociale cohesie en een gevoel van vluchtigheid bevorderen onder de bevolking. Veel Expats verblijven tijdelijk in Nederland en sturen hun kinderen naar internationale scholen. Dit vraagt om een benadering van expats die zowel tijdelijkheid faciliteert als mogelijkheden creëert voor een meer duurzame inpassing in de lokale samenleving.

Amstelveen, Wassenaar, Voorschoten, Wageningen, Bloemendaal, Oegstgeest, Laren NH, Blaricum, Veldhoven.

Tuinbouwgemeenten

De omvangrijke horticultuur in deze gemeenten heeft ervoor gezorgd dat er veel personen met een Poolse of Bulgaarse achtergrond wonen. Dit leidt ertoe dat deze gemeenten een relatief hoge mate van diversiteit hebben. Een belangrijke opgave voor Tuinbouwgemeenten is het omgaan met de tijdelijke aanwezigheid van arbeidsmigranten. In veel gevallen is sprake van ongekende tijdelijkheid omdat het vaak onduidelijk is hoe lang migranten blijven. Dat vraagt om beleid dat faciliteiten biedt aan migranten die tijdelijk verblijven en faciliteiten voor migranten voor wie een grotere mate van inpassing in de lokale samenleving voor de hand ligt.

Westland, Zundert, Zeewolde, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Deurne, Horst Sevenum, Haarlemmermeer, Lisse, Heiloo, Uithoorn, Aalsmeer.

Grensgemeenten

Vanzelfsprekend zijn het in de grensgemeenten vooral inwoners met een Duitse of Belgische achtergrond die zorgen voor een hoge mate van diversiteit. Daarbij is in de drie eerstgenoemde gemeenten het aantal inwoners met een Duitse of Belgische achtergrond erg hoog. De landsgrenzen lopen in deze gemeenten dan ook dwars door de bebouwde kom. Een deel van de migranten in grensgemeenten zijn in feite 'internationale forensen'. Ze wonen weliswaar in Nederland, maar ze werken in Duitsland of België. Ook nemen ze daar aan het verenigingsleven deel, doen ze daar hun boodschappen en doen ze er hun kinderen naar school. Dit heeft gevolgen voor de sociale cohesie en het lang elkaar heen leven van bevolkingsgroepen. Beleid dat internationale economische en culturele samenwerking in de regio faciliteert, zou ertoe kunnen leiden dat er langzamerhand ook (weer) een grensoverstijgende identiteit ontstaat. Uiteindelijk zou dat erin kunnen resulteren dat bevolkingsgroepen minder met de ruggen naar elkaar toe staan.

Vaals, Kerkrade, Baarle-Nassau, Terneuzen, Maastricht, Roermond, Heerlen, Venlo, Vlissingen, Terneuzen, Hulst, Bergen op Zoom, Sluis, Brunssum, Baarle-Nassau, Roosendaal, Landgraaf, Sittard-Geleen, Weert, Woensdrecht, Onderbanken, Cuijk, Venray, Oosterhout, Etten-Leur, Middelburg, Westervoort, Simpelveld, Echt-Susteren, Roerdalen, Schinnen, Beesel, bergen (L).

Homogene gemeenten

Ondanks dat de diversiteit naar herkomst de afgelopen decennia behoorlijk is toegenomen, woonden in 2015 nog steeds 3,2 miljoen mensen (19 procent van de totale bevolking) in een gemeente waar meer dan 90 procent van de inwoners geen migratieachtergrond had.

Urk, Staphorst, Twenterand Oldebroek Dalfsen, Littenseradiel, Tubbergen, Kollumerland en N, De Wolden, Zederik, Achtkarspelen, Dantumadiel, Grootegast

Doorsnee gemeenten

Oegstgeest, Soest, Huizen, Weert, Oosterhout, Heerhugowaard en alle niet genoemde gemeenten.